

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.107/2016/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Kincses István ügyvéd által képviselt felperesnek - a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Szikla Gergely) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2016. május 9. napján kelt 5.P.20.601/2015/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 12. alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 47 500 (negyvenhétezer-öt száz) Ft másodfokú perköltséget.

Felhívja a felperest, hogy 8 napon belül hivatalos lelet készítésének terhe mellett rójon le 24 715 (huszonnégyezer-hétszáztizenöt) Ft elsőfokú és 85 820 (nyolcvanötezer-nyolcszázhusz) Ft másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

A peres felek között 2007. december 6. napján „Hitelszerződés” (**szerződés száma**) elnevezésű megállapodás jött létre, amely alapján az alperes 1 071 000 Ft összegű kölcsönt biztosított a felperes részére az általa megvásárolni kívánt gépjármű vételárának finanszírozására. A felek a szerződésben a futamidőt 89 hónapban, annak maximumát 101 hónapban határozták meg azzal, hogy a szerződés változó kamatozású, CHF alapú, ezért futamideje módosulhat. Az éves induló kamatláb összegét 14,25 %-ban, a havi törlesztőrészlet összegét 19 556 Ft-ban, a THM-et 16,15 %-ban jelölték meg.

A szerződés 7. pontja a deviza alapú finanszírozás lényegéről, az árfolyamváltozásnak az adós fizetési kötelezettségeit érintő következményeiről adott tájékoztatást, és rögzítette a felperes nyilatkozatát, miszerint tudatában van a „deviza alapú finanszírozás fokozott kockázatának és vállalja ennek következményeit”.

A 12. pont szerint a kölcsönszerződés részét képezte az alperes Üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely többek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- 18.3.2 pont: Deviza alapú szerződés

„A deviza alapú szerződések változó kamatozású szerződések. Az Ügyfél fizetési kötelezettségei Forintban teljesítendő. Deviza alapú Szerződés esetén a törlesztő részeltekre a **(B.)** Rt. (a továbbiakban: **(B.)** Rt.) által a Szerződés devizanemére meghirdetett árfolyamok módosulásának

függvényében az alábbiak szerint meghatározott árfolyam-különbözet - a futamidő szerint utolsóként esedékessé váló törlesztőrészlet kivételével - kerül érvényesítésre:

$$\frac{\text{Esedékes törlesztőrészlet összege} \times (\text{aktuális árfolyam} - \text{bázis árfolyam})}{\text{bázis árfolyam}}$$

bázis árfolyam: a **(B.)** Rt. szerződésben meghatározott árfolyam típusának a hitelfolyósítás napját követő első banki napjának végén érvényben lévő árfolyama

aktuális árfolyam: a **(B.)** Rt. szerződésben meghatározott árfolyam típusának a törlesztőrészlet esedékessége napjának végén érvényben lévő árfolyama."

- **18.3.4. pont:** „Deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyamának és a kamatának alakulásától függően változhat. Ennek jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészletek növekedését eredményezi, hanem az egész tőketartozást is növeli. A hitelszerződés lejárat előtti megszűnése, vagy módosulása esetén a teljes hátralevő tőketartozást érintő árfolyam-különbözet egy összegben esedékessé válik."

- **20. pont:** „A hitelfolyósítás

A **(BA)** a 19. pontban felsorolt hibátlan és hiánytalan okmányok kézhezvételét követően ellenőrzi, hogy az azokban foglaltak megegyeznek-e a Hitelkérelemben és az ahhoz kapcsolódó adatszolgáltatásban foglaltakkal. ...Amennyiben az adatok valósak és egyezők, a **(BA)** 3 banki munkanapon belül a Szállító javára, vagy rendelkezése szerint teljesít hitelfolyósítást. ..."

- **21. pont:** „A hitel törlesztése (a lízingdíj fizetése)

„Az ügyfél a **(BA)** által finanszírozott összeget és annak kamatait a Szerződésben megállapított törlesztőrészletekben fizeti meg a **(BA)**nak a Szerződésben foglalt ütemezés szerint. A havi törlesztőrészletek a hitelfolyósítás napjától 1 hónapos törlesztési periódusonként esedékesek. Az esedékességek napja - amennyiben a Felek a Szerződésben másként nem rendelkeztek - minden naptári hónapban az a nap, amely számánál fogva megegyezik a hitelfolyósítás napjával, illetve amennyiben az adott hónapban nincs ilyen számú nap, úgy a hónap utolsó napja.

A **(BA)** legkésőbb az első havi törlesztőrészlet esedékessége előtt 5 nappal írásban tájékoztatja az Ügyfelet a hitel-folyósítás dátumáról, valamint a folyósítás időpontjában érvényes ügyleti kamatláb mértékéről. ...A havi törlesztőrészletek összege a jelen Üzletszabályzatban foglaltak szerint változhat, melyről a **(BA)** előzetesen írásban értesíti az Ügyfelet."

A felperes módosított keresetében - elsődlegesen a tényállásban írt kölcsönszerződés létre nem jöttére, másodlagosan annak érvénytelenségére alapítottn - 421 499 Ft és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, a hitelező részéről a szerződést senki nem írta alá, az alperes nevében eljáró autókereskedés nem volt az alperes képviselője, és a Pénzügyi Felügyelet engedélyével sem rendelkezett, ezért álláspontja szerint a szerződés nem jött létre, következésképpen a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell a peres felek között elszámolni. Keresetének a szerződés érvénytelenségére vonatkozó másodlagos jogalapját illetően kifejtette, a szerződés a hitelintézetekről szóló (a szerződéskötéskor hatályos) 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. §-ába ütközik, mivel abban nem került devizában meghatározásra a kölcsön és az induló törlesztőrészlet összege, az átváltás árfolyama, és hiányzik abból az ún. oklista, így nem állapítható meg, hogy milyen körülmények folytán és milyen mértékben változhat a kamat és a törlesztőrészlet nagysága. Utalt ezen túl arra, hogy a szerződés

nem tartalmazza a THM összetételét, kiszámítását, azokat a költségeket, amelyeket az alperes felszámíthat, és azokat a feltételeket, amelyek mellett az megváltoztatható. Ezen felül véleménye szerint a szerződés leplezett, mert deviza bizományosi szerződést takar, ami meg nem engedett szolgáltatáskapcsolást jelent, ezért tisztességtelen és jogszabályba ütközik. Utóbb - a 2016. április 21. napján előterjesztett „keresetpontosítás” elnevezésű beadványában - a szerződés érvénytelensége körében hivatkozott a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) d) és e) pontjában foglaltakra, és a korábban már megjelölteken túl a szerződés érvénytelenségét eredményező okként jelölte meg a szerződés egészének a tisztességtelenségét, továbbá hogy az alperestől nem kapott tájékoztatást az ügylet árfolyamkockázatáról.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a perbeli szerződés részét képező alperesi üzletszabályzatnak a Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetve a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességére vonatkozó alávetési kikötést tartalmazó rendelkezése semmis. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 32 000 Ft perköltséget.

Határozatának indokolása szerint a felperes valamennyi kereseti kérelmét, illetve érvénytelenségi okra vonatkozó hivatkozását megengedett keresetnek tekintette, azokat érdemben vizsgálta, és részletesen kifejtett indokai alapján alaptalannak találta.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjára alapított érvénytelenségi okot illetően kifejtette, a szerződésnek nem érvényességi feltétele a lerovó és kirovó pénznem egyidejű meghatározása. Rámutatott, a szerződés a mértékadó devizanemet tartalmazza, és azt is meghatározza, hogy milyen árfolyamon kell a felek között elszámolni, így a szerződés tárgyának meghatározása megfelel a 6/2013. PJE határozat III/2.a. pontjában foglaltaknak.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjára alapított érvénytelenség tekintetében kiemelte, a szerződésben a THM meghatározásra került, és ha az olyan költséget tartalmaz, amelyhez kapcsolódóan az alperes nem nyújtott szolgáltatást, úgy az nem a szerződés érvényességét, hanem annak teljesítését érintő kérdés.

Alaptalannak ítélte a felperes Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltakra történő hivatkozását is, miután az egyoldalú szerződésmódosítás kérdését és annak jogkövetkezményeit a DH1 és a DH2 tv. rendezte.

A kockázatfeltáró nyilatkozat hiányát illetően kiemelte, a szerződés 7., továbbá az Üsz. 18.3.4. pontjában foglaltakból a felperes, mint átlagos fogyasztó számára felismerhető lehetett, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, az őt terheli és annak nincs felső határa.

A szerződés egésze tisztességtelenségére való felperesi hivatkozást ugyancsak alaptalannak találta. Rámutatott, az 1959-es Ptk. 209. §-a a tisztességtelenség miatti érvénytelenséget az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételhez fűzi, a szerződés egészét érintően a törvényben kifejezetten meghatározott érvénytelenségi okok vizsgálatára van lehetőség.

Nem vizsgálta részletesen a felperesnek azt az álláspontját, hogy a szerződés azért érvénytelen, mert leplezett deviza bizományosi ügyletet takar, miután a felperes ennek indokait sem a keresetében sem az eljárás során nem fejtette ki.

Ezzel szemben az Üsz. 33. pontjában rögzített alávetéses kikötést tartalmazó rendelkezése érvénytelenségét hivatalból megállapította, utalva a 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 5/A. pontjában foglaltakra.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a módosított keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Elsődleges fellebbezését illetően kifejtette, az első fokon eljáró bíróság pervezetése során nem tartotta be a tisztességes eljárás szabályait, eljárási hibákat vétett, így figyelmen kívül hagyta a 2016. április 21-én kelt beadványa tartalmát, azt a tárgyalás berekesztése előtt el sem olvasta, az abban foglalt bizonyítási indítványairól, azok mellőzéséről, a mellőzés okairól ítélete indokolásában nem tett említést, ezen felül figyelmen kívül hagyta a bizonyítási teher megfordulását, erre vonatkozóan nem adott a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást, keresete kiegészítő indokaira nem reagált, a tárgyalást annak berekesztése után ismét megnyitotta. Mindebből arra a következtetésre jutott, hogy a bíróság elfogult volt vele szemben, és határozatának meghozatala során központi elvárásnak tett eleget.

Másodlagos fellebbezése indokaként előadta, az ügyletet érintő, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében rögzített, a valós árfolyamkockázat ismertetésére vonatkozó kötelezettség nem, vagy nem megfelelő teljesítése a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi. Állította, hogy az autókereskedő kockázatfeltáró nyilatkozatot nem készített, az árfolyamváltozásra vonatkozóan tájékoztatást nem adott, ezért a szerződés devizaszerződésnek nem tekinthető, az elszámolás csak forint alapon végezhető el. Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiban rögzített tartalmi elemek hiányában érvénytelen, mivel a szerződésben nincs devizában meghatározva a kölcsön és a törlesztőrészletek összege, illetve az átváltás árfolyama. Utalt arra, az alperes a szerződésben egyidejűleg négyféle árfolyamot jelölt meg, de nem ismert, hogy ezek közül melyiket alkalmazta az átszámítás során. Továbbra is állította, hogy a szerződés nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) c) és d) pontjába foglalt feltételeknek sem: nem derül ki, hogy a THM forint, vagy deviza elszámolás alapján került meghatározásra, annak tartalma ismeretlen, nem kiszámítható, a szerződés nem tartalmaz minden költséget, a hirdetmény tartalmát pedig nem állt módjában megismerni, mert azt részére az alperes nem adta át, a szerződés nem tartalmazza továbbá azokat a feltételeket, amelyek alapján az éves hiteldíjmutató megváltoztatható. Véleménye szerint a fentiekben túlmenően a szerződés egésze tisztességtelen, ugyanis az abban foglaltak nem felelnek meg a 2/2014. számú PJE határozatban foglalt elveknek.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseinek helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, a felperes 2016. április 21-iki beadványában részletezett újabb érvénytelenségi hivatkozások meg nem engedett keresetmódosításnak minősülnek, ezért az abban foglaltak az elsőfokú eljárás során sem voltak érdemben vizsgálhatóak. Egyebekben fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett érdemi védekezését, részletesen nyilatkozott a fellebbezésben megjelölt valamennyi érvénytelenségi okra.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a joghatályosan előterjesztett, ezáltal elbírálható kereseti kérelmeket illetően helyesen foglalt állást, az ezt érintő érdemi döntésével és annak indokaival az ítélet tábla egyetért, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakat emeli ki.

A fellebbezésben felhozottak alapján az ítéletábrának mindenek előtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy történ-e az elsőfokú eljárás során olyan lényeges eljárási szabálysértés, ami az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú eljárás megismétlését teszi szükségessé.

A felperes fellebbezésében abszolút eljárási szabálysértésre hivatkozott, nevezetesen állította, hogy az első fokon eljárt bíró nem volt elfogulatlan, emiatt nem tudta az ügyet pártatlanul megítélni. E hivatkozását egyfelől arra alapította, hogy az eljárt bíró a tárgyalást annak berekesztését követően ismét megnyitotta, pervezetési hibákat vétett, érdemi döntésével pedig központi elvárásnak kívánt megfelelni, illetve eleget tenni.

Az előbbi illetően az ítéletábra rámutat, az érdemi tárgyalás befejezésekor a bíróságnak a tárgyalást be kell rekesztenie. A Pp. 145. § (3) bekezdése ugyanakkor módot ad a bíróságnak a már berekesztett tárgyalás újbóli megnyitására. Erre többnyire akkor kerül sor, ha a bíróság a határozat meghozatala előtt észleli, hogy valamely kérdésben nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, vagy nem elégségesek a bizonyítékok az érdemi döntés meghozatalához. Az, ha adott esetben a bíró a törvény biztosította lehetőséggel élve, a megalapozott döntés meghozatala érdekében a már berekesztett tárgyalást újból megnyitja, elfogultságának megállapítására éppúgy nem ad alapot, mint ahogy az sem, ha pervezetése során esetlegesen eljárási hibákat vét.

Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése szerint a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatók. Lényegében ezzel megegyezően rendelkezik a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 3. §-a annak rögzítésével, hogy a bírák és az ülnökök függetlenek, a jogszabályok alapján meggyőződésüknek megfelelően döntenek, az ítélezési tevékenységükkel összefüggésben nem befolyásolhatók és nem utasíthatók. Ezzel összhangban a bírák jogállásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 36. §-a a bíró kötelezettségévé teszi, hogy minden ügyben befolyástól mentesen, és részrehajlás nélkül járjon el, és a döntés befolyásolására irányuló minden kísérletet hárítson el. E rendelkezésekből következően a bírák jogalkalmazói tevékenységük során a törvények szem előtt tartásával, saját meggyőződésük szerint döntenek, a jogviták elbírálása során nem érvényesülhet felsőbb utasítás, avagy központi elvárás. A perbeli esetben semmilyen arra utaló körülmény nem merült fel, hogy a bíró döntése meghozatala során a jogszabályi előírásokon és saját meggyőződésén felül más körülményt is figyelembe vett volna, a felperesnek ez a hivatkozása minden alapot nélkülöző feltételezés, amit az ítéletábra ez úton határozottan visszautasít.

A felperes fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványait figyelmen kívül hagyta, ítélete indokolásában azok mellőzésének nem adta indokát, ami megítélése szerint ugyancsak az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megismétlését indokolja. A Pp. 3. § (4) bekezdése értelmében a bíróság a felek bizonyítási indítványaihoz nincs kötve, a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását mellőzi, ha azt a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelennek ítéli. E jogszabályi rendelkezés alapján tehát a bíróság dönt arról, hogy az ügyben bizonyítandó releváns tények mennyiben indokolják a fél által indítványozott bizonyítás elrendelését, a felek által felajánlott bizonyítás lefolytatását szükségesnek ítéli-e. Ha azonban úgy dönt, hogy a felajánlott bizonyítást nem fogatosítja, úgy a mellőzés tényét és annak okait ítéletében köteles indokolni. Arra helytállóan hivatkozott a felperes fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság e tekintetben nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, ez azonban a perbeli esetben nem minősül olyan eljárási szabálysértésnek, ami az ítélet hatályon kívül helyezését tenné szükségessé. A felperes által megjelölt bizonyítási indítványok ugyanis a per érdemi elbírálása szempontjából - a későbbiekben kifejtendők szerint - közömbösek, így azok mellőzése és e tekintetben az indokolási kötelezettség elmulasztása nem jár a felperes által alkalmazni kért következménnyel.

Az alperes elsőfokú eljárásban előterjesztett és a fellebbezési ellenkérelmében megismételt hivatkozására is tekintettel a továbbiakban az ítéletábrának azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes 2016. április 21. napján előterjesztett beadványában kifejtett kereseti kérelmei érdemi elbírálására sor kerülhetett-e, avagy azok - a felperes eredeti kereseti kérelméhez képest - olyan meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősülnek, amelyeket az elsőfokú bíróságnak végzéssel érdemi vizsgálat nélkül el kellett volna utasítania a Pp. 146/A. § (6) bekezdése alapján.

Keresetváltoztatás alatt a keresetnek a per tárgyát képező elemei, vagyis a keresettel érvényesített jog, az annak alapját képező tényállás és a kereseti kérelem (petítum) bármelyikének megváltoztatását kell érteni. Nem keresetváltoztatás az, ha a felperes a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül, annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja (Pp. 146. § (5) bekezdés a) pont), megállapítás helyett teljesítést, vagy teljesítés helyett megállapítást követel (Pp. 146. § (5) d) pont). Ebből következően nincs akadálya annak, hogy a felperes kereseti kérelme indokait további jogi érvekkel egészítse ki, illetve a már előadottakat módosítsa, a kereset jogalapjának megváltoztatása vagy további jogalap megjelölése azonban keresetváltoztatásnak minősül.

Jelen esetben a felperes eredeti kereseti kérelmében, valamint a 2016. március 2. napján előterjesztett keresetpontosításában elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés a PSZÁF engedélyének, és az alperes által történő cégszerű aláírásának a hiányában nem jött létre, míg másodlagosan a szerződés semmisségére hivatkozott, amelyet arra alapított, hogy a szerződésben a kölcsön összege és a törlesztőrészlet nem került meghatározásra CHF-ben, nem lett megjelölve az átváltás árfolyama, ezen felül a kölcsönszerződés leplezett szerződés, mert deviza bizományosi szerződést takar, továbbá olyan meg nem engedett szolgáltatáskapcsolást tartalmaz, ami tisztességtelen. Utalt ezen felül keresetlevelében arra, hogy a szerződés nem tartalmazza a THM összetételét, kiszámítását, megváltoztatásának feltételeit. Ehhez képest a 2016. április 21. napján benyújtott „keresetpontosítás” elnevezésű beadványában a fentiekben túlmenően keresetének további jogalapját jelölte meg azzal, hogy újabb érvénytelenségi okokra hivatkozott, nevezetesen az ún. kockázatfeltárási nyilatkozat hiányára és a szerződés egésze tisztességtelenségére. Mindebből kitűnően megállapítható, hogy a felperes bár keresete petítumát nem változtatta meg, a szerződés érvénytelenségének további okait jelölte meg. Lényeges, hogy az egyes érvénytelenségi okok elkülönítetten vizsgálándók, azok a kereset önálló jogalapjainak tekintendők, következésképpen a szerződés érvénytelenségére alapított kereset megváltoztatásának (keresetkiterjesztésnek) minősül, ha a fél az általa eredetileg megjelölt érvénytelenségi okon túl további érvénytelenségi okra alapítja a perben érvényesíteni kívánt igényét. Ez egyben azt is jelenti, hogy a felperes a perben nem térhet át korlátlanul más érvénytelenségi okra. Erre vonatkozóan a Pp. 146/A. § (1) bekezdése tartalmaz korlátozó rendelkezést annak kimondásával, hogy a felperes - ha a perben kötelező a jogi képviselő (Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) pont) - keresetét az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő 30 napon belül változtathatja meg. A peradatokból kitűnően az alperes érdemi ellenkérelme a bírósághoz 2016. február 16. napján érkezett, azt az elsőfokú bíróság a 2016. március 7. napján tartott tárgyaláson ismertette. Ehhez képest a felperes keresetét 2016. április 7. napjáig változtathatta meg, az ún. keresetpontosítás előterjesztésére azonban e határidőn túl, 2016. április 21. napján került sor. Erre tekintettel a 2016. április 21. napján benyújtott beadványában hivatkozott - az eredeti kereseti kérelemben foglaltakon túlmenő - érvénytelenségi okok, mint a kereseti kérelem további jogalapjainak megjelölése meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül, amelynek érdemi vizsgálatára és elbírálására már az elsőfokú eljárásban sem kerülhetett volna sor (Pp. 146/A. § (6) bekezdés), ezért annak felülbírálatát az ítéletábrla mellőzte, ugyanakkor utal arra, az elsőfokú bíróság a meg nem engedettnek minősülő keresetváltoztatásokról érdemben helyes döntést hozott, indokait az ítéletábrla maradéktalanul osztja.

A felperes a fellebbezésében a továbbiakban arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a 2016. április 21-iki beadványát a tárgyalás berekesztését megelőzően nem olvasta el, így bizonyítási indítványainak nem adott helyt, az okirati bizonyítékokat nem értékelte. A felperes 2016. április 21-iki keresetpontosítását illetően az ítélet tábla a fentiekben már kifejtette, az abban foglaltak meg nem engedett keresetváltogatásnak minősülnek, így közömbös, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyalás berekesztését megelőzően mennyiben ismerte meg annak tartalmát. A felperes által megjelölt valamennyi bizonyítási indítvány a meg nem engedett keresetváltogatásban megjelölt kereseti kérelmekhez kapcsolódott, ezért ezek mellőzésével, illetve azzal, hogy a mellőzés okáról ítélete indokolásában nem adott számot, az elsőfokú bíróság nem követett el az ítélet hatályon kívül helyezését eredményező eljárási szabálysértést.

A felperes fellebbezésében részletesen kifejtette érveit a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiányára, valamint a szerződés egésze tisztességtelenségére alapított érvénytelenségét illetően, e fellebbezési kérelmei azonban - miután az erre vonatkozó kereseti kérelmei meg nem engedett keresetmódosításnak minősülnek - nem voltak érdemben elbírálhatók.

Mindezek alapján a fellebbezési eljárás során kizárólag a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) e) pontjaiban részletezett tartalmi elemek meghatározásának hiányára alapított érvénytelenség vizsgálatára kerülhetett sor, a felperes eredeti, és a határidőn belül (2016. március 2. napján érkezett beadványában) módosított kereseti kérelmében megjelölt érvénytelenségi okok közül ugyanis a fellebbezés csupán ezeket érinti.

A kölcsön összege és a törlesztőrészletek CHF-ben való meghatározásának hiánya (Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pont)

A peres felek szerződése nem vitásan deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgya, vagyis a hitelező által folyósítandó kölcsön összege és az adós tartozása, azaz a törlesztőrészletek összege egyaránt devizában kerül meghatározásra, így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban került sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg devizában való meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összegszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forint összeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forint összeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirovó tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013. PJE III/1. pont). Nem szükséges tehát, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva tételesen szerepeljen a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatóak. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az 1/2016. PJE határozatában, amelynek 1. pontja rögzíti, a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés - ide érve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, továbbá a havonta esedékes törlesztőrészletek összegét is. Ami az átszámítás árfolyamát illeti, tévesen hivatkozott a felperes

arra, hogy a Ft/CHF átszámítási árfolyam egyértelmű meghatározásának hiánya a szerződés érvénytelenségét eredményezi. Az ítélet tábla e tekintetben osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, azt a Kúria 1/2016. PJE határozatában foglaltak is megerősítik. A jogegységi határozat indokolásában a Kúria rögzítette, a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelmény akkor teljesül, ha a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés legalább a kirovó pénznem megjelölését tartalmazza. A szerződésnek ugyanakkor nem érvényességi kelléke, hogy - akár naptárszerű megjelöléssel, akár más egyértelmű meghatározással (pld. a folyósítást megelőző napon) - megadja az irányadó átszámítási időpontot. Ez utóbbi ugyanis - a felek eltérő rendelkezésének hiányában - ipso iure a folyósítás napjában rögzül az 1959-es Ptk. 321. § (2) bekezdésében írtakra tekintettel. Az irányadó deviza átszámítási árfolyamot a jogegységi határozat indokolásának III/1. c) pontjában ismertetettek szerint utóbb a jogalkotó rendezte (a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama), ezért ennek elmaradása miatt a szerződés érvénytelensége már nem állapítható meg. A Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjából nem vezethető le, hogy a szerződéskötés napján irányadó árfolyamon kiszámított tájékoztató jellegű kölcsönösszeg kirovó pénznemben történő megadása a szerződés érvényességi kelléke lenne. Ebből következően, ha helytálló is lenne a felperes álláspontja a szerződés e hiányosságát illetően, az utóbb a jogszabály rendelkezése folytán orvoslásra került.

Egyebekben helyesen utalt az alperes ellenkérelmében arra, a szerződés 6. pontja rögzíti, hogy a kölcsön devizaösszege meghatározásának alapja a bázisárfolyam, ami az Üsz. 18.3.2. pontjából megállapíthatóan a kölcsönfolyósítás napját követő nap végén érvényes árfolyam. Ugyanezen üzletszabályzati pont meghatározza az aktuális árfolyamot, valamint az átszámítás képletét. Kiderül továbbá az Üsz. 18.3.2. pontjából az is, hogy a egyedi szerződés 6. pontjában szereplő további két árfolyam ((B.) Rt. számlakonverziós vételi és eladási árfolyam) a 2004. szeptember 1. napja előtt kötött szerződésekre vonatkozik, ezért a jelen ügyben nem irányadó, így téves a felperes álláspontja, miszerint az alperes a szerződésben négy különböző árfolyamot kíván alkalmazni. A szerződés 5. és 7. pontja tartalmazza a havi törlesztőrészletek összegét (19 556 Ft), számát (89., max. 101), a törlesztési időpontokat (Üsz. 21. pont) és a devizára történő átszámítás módját (Üsz. 18.3.2. pont).

Mindezek alapján megállapítható, hogy a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt követelményeknek.

A költségek, díjak és a THM megváltoztatására alapot adó feltételek meghatározásának hiánya (Hpt. 213. § (1) bekezdés b), c) és d) pont)

A felek szerződése rögzíti a teljes hiteldíjmutató induló, százalékban kifejezett mértékét, ezért megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen mutatott rá, ettől eltérő kérdés, hogy annak meghatározása helyes-e, azaz az ügylet tényleges terheit tartalmazza-e. Ha nem, az nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem a szerződés akarati hiba miatt megtámadható az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése alapján, a felperes azonban a szerződést nem támadta meg.

Egyetért az ítélet tábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával is, miszerint nem érinti a szerződés érvényességét az sem, ha az alperes esetlegesen olyan költségeket és díjakat is felszámít a felperes terhére, amelyeket a szerződés nem tartalmaz. Ha ugyanis ez történik, az alperes szerződésszegést követ el, amelynek jogkövetkezményei a felek közötti elszámolás keretében vonhatók le. A felperes azonban ilyen igényt nem érvényesített.

A hiteldíj pénzintézet általi egyoldalú megváltoztatása a szerződésben meghatározott ügyleti kamat, költség vagy díj egyoldalú megváltoztatásának eredménye lehet. Az elsőfokú bíróság ugyancsak helytállóan állapította meg, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési

feltételek tisztességtelenségének kérdését és annak jogkövetkezményeit a DH1 és a DH2 törvények rendezték, így e tekintetben a felperes jelen perben további igényt nem érvényesíthet.

Az ítélet tábla nem osztja az elsőfokú bíróság perértékszámítással kapcsolatos álláspontját. A Pp. 24. § (1) bekezdése szerint a pertárgyérték meghatározásakor a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke irányadó. Jelen esetben a felperes a 421 499 Ft megfizetésére irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította, a felek között elvégzendő elszámolás eredményeként ugyanis álláspontja szerint a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint azonban a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túlmenően annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ebből következően a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított keresethez kapcsolódó perérték egyfelől a felperes által követelt összegből (421 499 Ft), másfelől abból a követelésből áll, amelyet az alperes a felperes még fennálló tartozásaként nyilvántart (1 073 751 Ft), s amely tartozást a felperes ugyancsak vitat. Mindezek alapján az elsőfokú eljárás pertárgyértéke 1 495 250 Ft, ez képezi a felperes által fizetendő perköltség és eljárási illeték alapját. E pertárgyérték alapján fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 89 715 Ft, a felperes kereseti kérelmével ezzel szemben csupán 65 000 Ft eljárási illetéket rótt le, ezért pervesztességére tekintettel köteles a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján további 24 715 Ft-ot megfizetni, amelynek teljesítésére az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. § (2) bekezdése alapján leletezés terhével köteles. A magasabb pertárgyértékre figyelemmel az alperes magasabb összegű elsőfokú perköltség megfizetését igényelhetné, az alperes azonban eziránt fellebbezéssel nem élt, ezért annak felemelésére az ítélet táblának nem volt lehetősége (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte, ebből a megengedett kereseti kérelmekhez kapcsolódóan továbbra is igényt tartott a túlfizetés megfizetésére, ezért a fellebbezési eljárás pertárgyértéke a fentebb kifejtettek szerint ugyancsak 1 495 250 Ft-ban határozható meg. A felperes a fellebbezés eredménytelenségére tekintettel a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles az alperes másodfokú eljárással kapcsolatos költségeinek megtérítésére, amelynek összegét - kis kerekítéssel - az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapította meg.

A lerovandó fellebbezési eljárási illeték összege az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint 119 620 Ft, míg a felperes fellebbezésére 33 800 Ft eljárási illetéket rótt le, így fellebbezése sikertelenségére tekintettel a Pp. 78. § (1) bekezdése és az Itv. 74. § (2) bekezdése alapján köteles a különbözetként mutatkozó 85 820 Ft illeték megfizetésére ugyancsak leletezés terhével.

Szeged, 2017. december 14.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró